

Відділ освіти Крижопільської районної державної адміністрації

Районний методичний кабінет

Тематичні лінійки

« Чорнобильська трагедія українського народу »

***Підготувала
методист РМК***

Боса Тетяна Григорівна

сmt Крижопіль

2012

26 квітня !..

В ніч із забуття

Йде страшнее створіння – атомне дитя.

Суть його безкровна і зениць нема,

І уста безмовні, і душа німа.

Вирвавшись на волю з мороку ночей,

Вже калічить долі і батьків, й дітей.

Виродок-створіння ціль страшну таїть,

Поглина сумління ,душі нам двоїть.

Простяга до серця щупальця страшні,

І вселяє муки, муки неземні.

Присипляє мозок посвистом глухим,

Стронцієву дозу сиплее, наче дим.

26 квітня!

Люди, не простіть!

Атомне століття раною горить.

Кличе кожне серце стати з злом на боротьбу,

Щоб зустріли ви вранішню зорю!

«Чорнобиль 1986»

Лінійка присвячена пам'яті тих,
хто постраждав від вибуху на ЧАЕС

1. Чорнобиля гіркий Полин
На серце ліг незримо й тяжко,
І плине над землею дзвін
Із тихим стогоном протяжно.
То дзвонять дзвони не Хатині,
Де слід лишила свій війна,
Це стогнуть землі України,
Де мирний атом не мина.
Він впав смертельною росою
На рай дібров, на зелень трав,
Своєю чорною косою
Провів по розмаїттю барв.
І попелом покрились села,
І згинуло усе живе.
Пропали усмішки веселі,
Замовкло птаство лісове.
Лиш на отруєній землі
Небачена розкрилась квітка -
Про допомогу крик німий,
Між попелом остання іскра.

2. Хто квітень наш отак підступно зрадив,
Що стільки горя, аж рида весна?
І хто тепер такій біді зарадить?
Щоб жив Дніпро і щоб жила весна?

3. Стражденна наша земля... Зрита могилами, засіяна кулями, полита кров'ю... І здавалося б на цій, такій мученицькій землі, ніколи не повинно селитися ніяке (бодай навіть найменше) горе, бо вже стільки було того горя, що крізь віки і досі чується відгомін важкого людського стогону...

4. Невже не досить було знищити Січ?
Невже не вистачило голодомору?

Невже навіть замало було репресій?

Баланс підприємства? Ні, доля. Чомусь ставши для нас злою мачухою, послала ще одне нелюдське випробування – Чорнобиль. 26 років розділяють нас від тієї страшної трагедії, передостаннього десятиріччя XX століття. Наслідків якої, як не прикро, вистачить і на ціле XXI...

5.90 Херосім – так розцінюється чорнобильська катастрофа. Ось уже 26 років дзвони Чорнобиля стукають в наші серця. Змушують нас зупинитись і озирнутись в той страшний 1986-й... Скільки зламаних доль? Сироти, що втратили батьків, ненароджені діти, хвороби, туга за рідним краєм, дотепер радіоактивний заказник. Все це Чорнобиль, який забрав 35 тисяч чоловік, в тому числі – тисячу дітей, 800 тисяч заражених хворобами, які пов'язані з наслідками аварії.

6. Напередодні 26 квітня 1986 року сонце сіло за обрій, як завжди, освітивши згасаючими променями ажурні вишки електромереж, дахи будинків міста Прип'ять та високо випростану в небо руку-трубу четвертого енергоблоку. Працівники станції, які тоді заступали на робочу зміну, мешканці атомного міста, уся Україна і світ не знали, що через кілька годин гряде планетарна катастрофа.

7. ЦЕНОЮ СМЕРТИ

Памяти пожарных и смены Ж 5

Взметнулся в небо столб огня,
И взрыв разбрызгал блока глыбу.

Застыла в ужасе Земля,
Бедой поднятая на дыбу.

Огонь и мрак - невидим враг.

До смерти шаг - потом бессмертье.

Ни перестрелок, ни атак,

Но жить лишь так - ценою смерти!

Пожарники идут на рать,

Моих товарищей когорта!

Вы знали: надо умирать

И стали сталью зкстра-сорта.

Разворотил нам душу взрыв.

Суровы Припяти плацдармы.

На линии судеб - обрыв...

Но жертвы наши - нет, не даром!

8. Вибух четвертого реактора на ЧАЕС міг би стати останнім днем для України, якби у вогнище палаючого ядерного кратера не кинулися прип'ятські пожежні і нічна зміна станції, жертвуючи собою, щоб скувати масштаби катастрофи. Через кілька годин їх спалених радіацією, замінять інші. А потім лік тих, які замінятимуть, піде вже на тисячі. На десятки тисяч. Аж поки вони не вгамують шал катастрофи. І буде ім'я їм, не знане досі у світі - ліквідатори. І буде визнано, що мужність їх не мала прецеденту.

9. Безумство хоробрих - вогонь на вогонь,
І полум'я серця, і вітер долонь,
Де подвиг і подих в єдине злилось.
Як рідна земля і розбурхана вись.
Безумство хоробрих - життя за життя,
Щоб тільки лишилися мати й дитя.
Не всі виживають, та житиме світ -
І спів материнства, і день-первоцвіт.
А думка людська пам'ятатиме вас,
А пам'ять людська повертатиме вас.
Безумство хоробрих - де вічність і мить,
Де згасли для вас і життя і блакить.
Де зір не патьмарить скорбота земна,
Де нам, як набат, імена, імена...

10. Вибух реактора на Чорнобильській АЕС потряс Україну і сколихнув планету. Та у перші хвилини, поки світ не відчув, що сталося, українські пожежники, забувши, що вони тільки смертні люди, а не безсмертні боги, тамували шалений вогонь довкола двох сотень тон ядерного палива, яке містилось у розірваному череві енергоблока. Воно будь-якої миті могло бути викинуте в довкілля і розпорошене, посилити масштаби трагедії. Земля була тільки на один крок від того, щоб катастрофа стала реально вселенською, бо тоді фізично могла б досягти важким ударом десятки мільйонів мешканців північної півкулі Землі. І наші звичайні пожежники, прості прип'ятські хлопці, приборкавши вогонь пекла, пішли у вічність, їхні імена тепер укарбовані в історію Землі та пам'ять землян. Вічного визнання людства удостоєний технічний персонал атомної станції, який був у ту ніч на вахті і який одразу ж включився в погамування катастрофи, стримавши її розростання.

11. Аварія на ЧАЕС – смертоносне полум'я зловісної пожежі висвітило кожного, хто там працював і жив, виділило перших із перших, вони, ризикуючи життям, кинулися до реактора, аби своїми грудьми перестерегти трагедію.
12. Першими до реактора через кілька секунд по тривозі прибули пожежні ВПЧ-2 по охороні АЕС на чолі з начальником караулу В.Правиком. За караулом Правика прибув караул його бойового побратима лейтенанта Кибенка. Вони ринули у вируюче полум'я – у смертельну радіацію не за наказом командира, а за законом совісті, рятувати станцію і людей, не думаючи про себе, хоча добре усвідомлювали небезпек.
13. Вогонь усе лютував, не вщухав. Начальник караулу лейтенант Правик по рації передав виклик №3, за яким усі пожежні машини Київської обл. негайно вирушили до Прип'яті. На допомогу примчав і начальник пожежної частини майор Телятников "Ніколи в житті, - сказав він потім, не було в мене дороги важчої, ніж ця – завдовжки у хвилини.
14. З неймовірним тріскотом палала величезна платина покриття над машинним залом і допоміжним корпусом, навкруги разом з вогнем задушливий дим. Киплячий бітум пропалював чоботи, бризками осідав на одязі, в'їдався у шкіру. Люди слабшали від їдкого диму, нестерпної спеки і болю.
Тищура... Ващук... Правик... Кибенюк... обслуговували найнебезпечнішу ділянку.
15. Відвага... Для пожежного це невід'ємна професійна риса, без якої ніяк не можна. Ось так тієї трагічної ночі лейтенанти і сержанти пожежної охорони виконували свою звичну роботу.
16. О, ні! Це був смертельний герць, з якого хлопці вийшли переможцями. 28 чоловік двох караулів затулили собою не тільки станцію, а й Європу. Шість чоловік загинули майже відразу. Так вони жили, працювали й увійшли в безсмертя.
17. А потім ще довгі місяці ліквідатори одягатимуть маски й респіратори, які нікого з них так і не захистять від удару радіації, і мовчки та

жертвовно ітимуть на війну з ворогом, який не знає ні жалю, ні милості. І, перш ніж упасти потягати в бою, виконають призначене їм долею-не дадуть розростися біді.

18. Суровий екзамен витримали всі: пожежники, транспортники, будівельники, медики, спеціальні частини хімзахисту, вертольотчики та інші підрозділи Міністерство оборони, Міністерства внутрішніх справ.

19. Чорнобиль... Тепер це слово знає весь світ. Чорнобиль - це мука і трагедія, це подвиг і безсмертя, це пам'ять, і це наш нестерпний біль.

20. Це все було, було, було...
Немає в Києві дітей, до осені не буде,
І ждуть з Чорнобиля вістей на грані стресу люди.
Тривожно світиться блакить над стихлими домами,
І Лавра небо лебедиць святими куполами.
Все це було, було, було...

21. Народ не спить. Часинки не дримає
Тут мов на фронті: лаконічність дій,
І права помилятися - немає,
Коли народ лишається в біді!

22. Прилетіли птиці навесні, натомили у польоті крила.
Знову чути щебет і пісні, і тривоги стримати несила.
Чи безпечні пущі і ліси,
Чи немає для життя загрози?
Слухаю пташині голоси, а на очі напливають сльози.

23. Латка лісу вигоріла бура,
Мертве листя, висухла трава,
А навколо грає зелень буйна,
Дивом уцілыла і жива.
Чути птиць із непроглядних нетрів.
Світить сонце з голубих небес.
Грізна зона. Тридцять кілометрів
З центром на Чорнобильській АЕС.

24. В порожніх селах вітер квилить,

Тополі гне і лози хилить,
Гірчать на сонці полини,
Ростуть в городах бур'яни.
Важкі чорноземи родючі,
Дощами зрідка кроплять тучі,
З річок веселки воду п'ють,
І страшно яблуні цвітуть.

25.   Подій могло не бути цієї ночі,
А скільки сили віддано й життів
За те, що хтось там, десь там був неточний,
За те, що хтось у чомусь поспішав.
Чорнобиль - тільки лиш маленька віха
Загрозової для людей біди,
Він є відлунням ядерного віку
Й можливо, в нім майбутнього сліди.

26. Тільки згодом, по збігові років та прищестям на українську землю
благої вісті - правди, ми всі відчули, що тоді відбулося з нами, що є нині
та що може бути пізніше. У рік вісімнадцятий від часу катастрофи сам
атомний попіл спонукає кожного з нас замислитися над тим, якого удару
зазнали насамперед наша отча земля - Україна і людям, яким випало
жити на її теренах. Три з половиною мільйони українських громадян,
уражених радіацією. Майже півтора мільйона з них - діти. Це можна
порівняти хіба що з жертвами нещадної світової війни. Але ж ми зазнали
цього на мирному полі.

27.   Людство прагне Всесвіт осягнути
І себе у ньому зрозуміть.
А тривожне "бути чи не бути"?
Страшно над планетою висить.
На Землі у домі вселюдському,
Протиріч і негараздів тьма.
Будьмо, люди, обережні в ньому.
Іншого житла у нас нема.
За днями дні мина повільно рік,
За днями дні - другого немає.
Нехай же лихо наше просинає,
І в світі не повториться вовік.

Хай стане світ міцнішим у стократ,
Хай над землею небо чисте буде,
Чорнобиль - попередження, набат,
Його уроків людство не забуде!

28. Нині, оглядаючи минуле з позиції наступних років, не можемо не бачити, що катастрофа на ЧАЕС завдала Україні незагойної рани, з якою їй доведеться жити упродовж довгої історії. Уже постраждали мільйони уражених радіацією людей, десятки тисяч із них пішли з життя через хвороби, заподіяні або спричинені її присутністю на нашій землі.

29. Україна після Чорнобиля стала першою в історії людства державою, яка свою ж територію, за площею в європейську країну, що лежить тільки в одній сотні кілометрів від столиці, офіційно визнала непридатною для життя, небезпечною для себе, назвавши її зоною відчуження. 2044 квадратних кілометри. А з деякими, не менш радіаційно насиченими територіями, - і всі 2600 квадратних кілометрів. Від кого відчуженою? Від своєї землі, від свого народу, від своєї історії? Та як не змушені ми були б страшними обставинами назвати цю землю - вона наша. Вона реально існує. Живе з нами і житиме, допоки житимемо ми. Разом зі своїм саркофагом у центрі – своєрідною пірамідою технологічним і моральним хибам ХХ століття.

30. В зеленім лісі я була царівна,
В зеленім лісі я була жива.
Рудим став ліс, рудими стали тіні,
Рудою стала крона і трава.
Іржавий ліс, пустеля, мертва зона,
Апокаліпсис, Марсіанський краєвид?
Табличка: "Дихати і ходити заборонено".
І незбагненне: "Не торкатися трави..."

31. Час мине, й землю ми загоїмо,
І люди повертаються в хати.
Але ж коли ми цей урок засвоїмо,
Що, йдучи всесильно до мети,
Не треба забувати про озони,
Про землю й води, жита срібний дзвін,
Ніколи омертвілі зони

Нащадкам не залишимо своїм...

32. Жадання людства – зупинити
Бездні атомної смерч.
Ми ж сівачі,
Ми – сонця діти –
Спроможні зупинити смерть.
Спинити віки і дні,
33. Щоб сонце мирної планети
У кожному сходило вікні.
34. Щоб трави, колоски і віття
Вогнем не перетліли в прах,
35. Щоб грізне ядерне плахіття
Не спалахнуло по світах.
36. Щоб наша дума і дорога
Єднали глибину і вись, -
37. Вола чорнобильська пересторога:
- Людство, зупинись!

« Чорна весна 86 –ого»

1. ... Чи знаєте ви українську ніч? О, ви не знаєте української ночі!
Пригляніться до неї : з середини неба дивиться місяць. Безмежне склепіння розійшлося розширилося іще безмежніш. Горить і дише воно. Земля вся в срібному світлі , а дивне повітря віє і теплом, і прохолодою, і дише млостю, і розливає океан пахощів. Божественна ніч! Чарівна ніч! Нерухомо , натхненно стали гаї, виповнені темрявою , і кинули велетенську тінь од себе. Тихіц та спокійні ці стави , холод і морок вод їх похмуро оточений темно – зеленим стінами садів . Незаймані гущавини черешень та черемухи боязко простягли своє коріння в студені джерела і шепочуть іноді листям , немов сердячись та гніваючись , коли прекрасний зальотник - нічний вітер , закрившись зненацька , цілує їх. Увесь ландшафт спить . А на душі й безмежно , і дивно , і рої срібних видінь зграйно виникають у її глибині. Божественна ніч!

2. 1986 рік

26 квітня

1 година ночі

23 хвилини

40 секунд

3. Коли всі спали безтурботним сном , над четвертим реактором Чорнобильської АЕС несподівано розірвало нічну темряві велетенське полум'я . Наша країна вперше зустрілася з такою грізною силою , як ядерна енергія , що вийшла з-під контролю.

4. Жилось легковажно, жилось безбережно,

Та вибух дістав нас — пожежа!

Сади очманіло квітують, бентежно,

А в дзвонах вітрів - пожежа!

5. Із бідою невідвратною

Знов приходить Чорнобиля день,

Тільки б пам'ять не стала короткою,

Бо розплата байдужих знайде.

6. Пам'ять болем людським наповнена,

Час з тремтінням вперед іде,

Дзвонять чорні дзвони Чорнобиля,
Входять в душі, серця людей.

7. Чорнобиль - невеличке українське містечко, яких сотні в Україні. Весною потопало воно у свіжій зелені, вишневому та яблуневому цвіті. Влітку тут полюбляли відпочивати кияни. їхали сюди відусюди, щоб набратися здоров'я, подихати цілющим повітрям. Збирали гриби, ягоди, яких у місцевих лісах було чимало. Здавалося, що красу цього куточка українського Полісся ніщо й ніколи не затьмарить.
8. У 1971 році неподалік від Чорнобиля розпочали будівництво потужної атомної електростанції. На 1983-й рік стали до ладу чотири енергоблоки. Приступили до будівництва п'ятого. Згодом, за кілька кілометрів від станції виникло місто. Його назвали Прип'ять - за назвою тутешньої повноводної річки. Місто швидко розбудовувалося. Відкривалися школи, дитячі садки, лікарні, магазини. Це було місто-сад. Які широкі вулиці. А яких тільки квітів не було у скверах, алеях, парках! Улюбленим місцем відпочинку залишалася річка.
9. Чорнобиль. Це назва невеличкого районного центру, що знаходиться в 130 км від Києва. Заснований ще за часів Київської Русі, стародавній Чорнобиль дав свою гірку назву потужній атомній електростанції.
10. В історію Чорнобиль увійде назавжди ,як місто ,що дало назву одній з найбільших в історії людства катастроф . Для України час ніби розділився на 2 частини : до 26 квітня 1986 року і після нього.
11. 26 квітня!
В ніч із забуття
Йде страшне створіння – атомне дитя.
Суть його безкровна і зіниць нема
І уста безмовні, і душа німа.
Вирвавшись на волю з мороку ночей,
Вже калічить долі і батьків.
Виродок – створіння ціль страшну таїть
Поглина сумління, душі нам двоїть.
Простяга до серця щупальця страшні
І вселяє муки, муки неземні.
Присипляє мозок посвистом глухим

Стронцієву дозу сипле, наче дим.

12. З руїн реактора виривається стовп зловіщого вогню, палаючих шматків графіту. Стовп стрімко, як фантастична ракета, піднявся в небо, освітлюючи корпуси атомної, річку з верболозами.
13. Вогняний стовп завмирає на висоті 1.5 км.
14. На вершині його утворилась світла куля, яка начеб засмоктує в себе цей примарний стовбур, всередині якого щось рухається, згорається, випростовується, але сам він стоїть над нічною землею, як ялинкова іграшка блідо вишневого кривавого кольору. Ніч безвітряна і стовп стоїть між небом та землею, наче вагається, куди ж йому пустити свій корінь”.
15. Зойкнула Земля чаїним криком
- Сину, вбережи і захисти!
Вийшла мати із іконним ликом:
- Йди, синочку, хто ж коли не ти?
Спалахнуло небо, впало крижнем
- Сину, вбережи і захисти!
Вийшла жінка з немовлятком ніжним:
- Йди, коханий, хто ж коли не ти?
16. За покликом рідної землі на захист свого народу першими до палаючого реактора по тривозі прибули пожежники по охороні Чорнобильської АЕС на чолі з начальником корпусу Володимиром Правиком.
17. 23-річний Правик, як потім було встановлено комісією, вибрав найбільш правильне рішення – направив свій загін з 14 чоловік на дах машинного залу площею в 500 м². Адже в цьому залі знаходились всі турбіни, через нього йшли численні кабелі високовольтної лінії, які від вогню могли б перетворитись на бікфордів шнур.
18. Незабаром прибуло підкріплення з міста Прип’ять на чолі з лейтенантом Віктором Кібенюком. Вступивши у вируюче полум’я, у смертельну небезпеку, якою дихав реактор, пожежники в ту ніч, не

шкодуючи ні сил, ні самого життя, виконали присягу на вірність народу України.

19. Через 2 тижні після аварії красивий юнак, відважний офіцер Віктор Кібенок помер у московській лікарні, так і не побачивши народженого вже після трагедії молодого дружиною первістка. Тепер про Віктора і його бойових соратників кажуть: був добрим, чесним, сміливим, принциповим, любив сім'ю, друзів, багато жартував. Його улюбленою приказкою була: „Тримайтесь ближче до життя, хлопці”.

20.   Лейтенанти – хлопці непохитні,
Молоде, вогненне покоління.
Ви, як пам'ять у тривожнім світі
Раду незнищеного коріння.
Першим важко. Ви ж були найперші,
Із вогню та в полум'я шугали
Не до подвигів і не до звершень
Ви ж собою людство заступали.
Та серця, мов кремені, не вгасли
Залишались іскрами на тверді
Тільки жити – в нас бунтує спрага,
Та продовжить пісню родоводу.
А лишилась вірності присяга.
Батьківщині. Матері. Народу.

21. Коли молоді пожежники, котрі першими вийшли на лінію вогню, отримавши смертельну дозу радіації були ще живими, журналісти запитували у них: „У вас була можливість повернутися? Ви могли відступити?”

22. Так, у даній ситуації вони могли тимчасово відійти до підходу підкріплення. Та про це ніхто з пожежників навіть і не подумав, тому що вони – воїни, бійці з пожежею, вони ступили в смертельну радіацію не за наказом командира, а за велінням совісті.

23.   Перший удар на себе
Перший вогонь на себе
Так відчайдушний Данко
Людям віддав своє серце.

Як же тут не згадати
Поруч з ним не назвати –
Вас, що уміли серцем
Грізний вогонь зупиняти.
І віддали – що мали
Життя – що одне в людини
Вірю, що врятували,
Долю моєї дитини.

24. І уже ні сина, ані мужа:
Лиш розверсті зоряні поля...
Та пліч-о-пліч стали біль і мужність.
Дух і Воля. Небо і Земля.

25. Чорнобиля гіркий полин
На серце ліг незримо й тяжко,
І плине над землею дзвін
Із тихим стогоном протяжно.
Це стогнуть землі України,
Де мирний атом не мина.
Він впав смертельною росою
На рай дібров, на зелень трав,
Свою чорною косою
Провів по розмаїттю барв.

26. І попелом розкрились села,
І згинуло усе живе,
Пропали усмішки веселі,
Замовкло птаство лісове.
Лиш на отруєній землі
Небачена розкрилась квітка —
Про допомогу крик німий,
Між попелом остання іскра.
Запала тиша...

27. Плаче зранена волошка від пилу та бруду,
У святих сльозах-росинках — гріхи всього люду.
Потемніли пелюстки, в жалю гублять вроду,
Плаче з нею Україна сльозами народу.

Облітають у волошки пелюсточки сині,
Гинуть вірні сини й дочки, ні в чому не винні.
Врятуй, Боже, рідну землю,
Спаси, Божа Мати, —
Забери туман полинний і тернові шати.

28. Ціною життя відважних і безсмертних третій реактор було врятовано.
На 5 годину ранку пожежу за допомогою прибулих пожежників було ліквідовано.
29. Станцію врятували. 28 героїв затулили її собою. Шестеро загинуло, але увійшли у безсмертя. Вони грудьми закрили мільйони людей.
30. Із вогню у безсмертя, смерть поправши, ступили вони,
Та з такого вогню не виходив ніхто ще в житті.
Жити можна і в затінку, — поринати в розкішні весни,
А вмирати доводиться перед людством — на видноті
31. Прости їм, Земле, за жадання
Лишитись хоч на крок — живими,
Вони ж, повір, не знали страху,
Перед вогнем не зупинились,
І честі роду не зганьбили
Відступністю чи боягузством...
32. Скромні плити вічно нестимуть їхні імена:
- Правик Володимир Павлович
Кібенюк Віктор Миколайович
Тишура Володимир Іванович
Ігнатенко Василь Іванович
Ващук Микола Васильович
- (хвилина мовчання)
33. Нам поле люте миром перебути,
Нам поховати зло в бетон і бронь.
І не забути! — Доки світ і люди,
Синів землі, що відвели вогонь.

34. На атомну станцію в перші дні з усіх куточків України прибули люди, унікальна техніка. За ці дні, тижні, які минули після аварії, була проведена велетенська робота, вирішені питання величезної технічної складності, які до Чорнобиля ніхто ніколи у світі не вирішував.
35. Літом 1986 року в Чорнобиль їхали і наші крижопільчани. Серед тих хто доклав зусиль для подолання наслідків аварії були шофера, будівельники, лікарі, працівники міліції.
36. Наслідки аварії оцінювалися втратами для народного господарства в сумі понад 10 млрд. карбованців.
37. Площа радіаційного забруднення — це 11 областей із населенням понад 17 млн. осіб. З млн 300 тис. людей постраждали внаслідок аварії. 299 — опромінено. Евакуйовано понад 200 тис. осіб.
38. Евакуація — цей термін воєнного часу жив у пам'яті людей, які спізнали лихоліття часів Великої Вітчизняної, і увірвався в наше сьогодення. Чорнобильський буревій вирвав людей з обжитих місць відірвав їхнє коріння, що єднало з рідною землею.
39. І стали ми на землю коліньми,
Прощалися, як з матір'ю, з землею.
У квітні квіти падали грудьми
На сивий попіл спаленого глею.
Дуби беріз востаннє обняли.
Побігли люди... Чи ж дубам побігти?
Жить без людей не стали, не змогли,
Так і посохли, заломивши лікті.
Дорога — чорна нитка поміж нас.
В холоднім серці чи знайдуться сили?
Не виконали «Вийхать!» наказ
40. Поведи мене, моя доле,
В моє літечко світанкове
Там повітря пахне медово,
Там все так, як було, я знаю,
Луг там - мов конюшинове поле,

Що на скрипці бджолиній грає,
Верес ноги босі лоскоче.
Поведи мене, доле, чуєш?
Дай я землю єством відчую.
Там суниці мої і ожини.
Простояти хвилиночку хочу
На забутій давно стежині.

41. Чому крізь ні я знову бачу жінку,
Яка прорвалася крізь усі пости
І при дротах колючих просить:
Синку,
Солдатику до хати допусти!
Я тільки гляну в хату, тільки стану
На той поріг, що вистругав мій брат.
Але на неї, наче із туману,
Крізь сині сльози наплива солдат,
Він сам би рад у дім її пустити,
Але шепоче тужно: “Потерпіть”...
І плаче жінка: що його робити -
Чи їхати назад, чи тут здубіть?..
А над селом радіостанцій щогли,
І зумери тривожні в ніч летять,
А в класах приголомшеної школи
Не тілі діти - воїни сидять...

42. Якщо ти віриш у майбутнє,
В його прийдешність, у життя,
Дзвони у дзвони, кричи людям,
Бо більш не буде вороття.
Віддай забуту свіжість травам,
Відмий від бруду всі хмарки,
Відреставруй нам синє небо
І дощ крізь сито проціди.
Хай ожива вода Дніпрова,
Правічні височать дуби,
І хай полин, трава-чорнобиль
Не стане іменем біди.

**« Чорнобиль –
трагедія українського народу»**

1. 26 квітня 1986 року на четвертому енергоблоці Чорнобильської АЕС сталася найбільша катастрофа сторіччя . Прошло багато часу , але й донині не встановлено її причину. Експерти вважають причиною помилки персоналу , недбалість , випробування нового експерименту тощо .
2. Це була трагедія не лише для України , а й для всього людства . Найсильнішому радіоактивному забрудненню підлягли області України , Росії , Білорусії . Ця територія з населенням 7,1 млн осіб , із них 3 млн. дітей.
3. Серед дітей та дорослих зросли випадки захворювання на рак печінки та щитовидної залози , та інші хвороби . Наразі в Україні хворіють на рак щитовидної залози удесятеро частіше , ніж у дочорнобильський період.
4. Чорнобильська трагедія завдала дуже великих матеріальних і екологічних втрат у нашій країні .
5. Чорнобильський четвертий реактор був повністю зруйнований .
6. 15 грудня 2000 року Чорнобильська атомна електростанція була закрита .
7. 6 лютого 2002 року – Новий звіт ООН закликає міжнародну спільноту допомогти мільйонам людей , які постраждали від Чорнобильської аварії .
8. На території України щонайбільше 400 тис. Жителів були змушені залишити свої домівки. Понад 10 млн. людей нині проживає на радіаційно забруднених територіях.
9. Сьогодні , через 20 років страшної трагедії ми повинні пам'ятати яке лихо спіткало нашу землю.

10. 26 квітня . У пам'яті українського народу це день чорнобильського лиха , болю , суму , перестороги . І забути це чи викреслити з нашої пам'яті – неможливо .

11. 26 квітня !..

В ніч із забуття
Йде страшнее створіння – атомне дитя.
Суть його безкровна і зениць нема ,
І уста безмовні , і душа німа .
Вирвавшись на волю з мороку ночей ,
Вже калічить долі і батьків , й дітей .
Виродок-створіння ціль страшну таїть ,
Поглина сумління , душі нам двоїть .
Простяга до серця щупальця страшні ,
І вселяє муки , муки неземні .
Присипляє мозок посвистом глухим ,
Стронцієву дозу сиплее , наче дим .
26 квітня !
Люди , не простіть!
Атомне століття раною горить .
Кличе кожне серце стати з злом на боротьбу,
Щоб зустріли ви вранішню зорю!

(починає грати легка веснянна мелодія)

12. Весна одягла барвисту , шовком шииту сорочку.
Весна між Десною і Прип'яттю і не думала навіть про смерть.
І прибутному рокові наказувала , мов синочку:
« Сину , ступай міцніше на землю отчу , на твердь»
Атом ще спав покірно – в реакторах і в долонях ,
Ще не чули його загрози поліські броди і вода .
І лиш земля відчувала , як б'ється жилка на скронях ,
Як вишумовує травами весна співоча й молода.
І раптом- вибух , як сполох , як полум'я смертоносне .
І вмить здригнулась планета на всіх полюсах землі.
Відчули трава і древо , що вже не вмиються росами ,
Як перед смертю постали батьки і діти малі.

13. Ту мирну весняну українську ніч на берегах Прип'яті люди ніколи не забудуть . Вона була , як зараз усім здається , найтихішою й найтемнішою . І не сповіщала про біду . Навпаки , усім жителям містечка атомників ще звечора , під вихідні , жадалося отримати від природи хорошу погоду. Незабаром Першотравневе свято . можна виїхати до Чорнобиля відпочити.
14. Райцентр носить ім'я від назви різновиду гіркого Полину чорнобилки . Спочатку так іменувалося древнє поселення , потім місто , а згодом і сучасна атомна електростанція.
15. Проте у ту саму ніч з 25 на 26 квітня відлік часу став уже не мирним , а бойовим і аварійним . Відлік пішов на хвилини і секунди . Опершій годині 23 хвилини 40 секунд , коли сві спали безтурботним сном , над четвертим реактором Чорнобильської атомної електростанції несподівано велетенське полум'я розірвало нічну темряву. Трапилося це у 130 км на північ від Києва . І одразу ж майже всі зіставили цю трагедію із рядками Біблії з Апокаліпсису , де мовилося про зірку Полин , що впаде з неба.
(починає бити дзвін)
16.   Проспав ти , ох проспав , народе України,
Коли упала зірка , що йменя її – Полин .
Іще одна впаде – і ти навіки згинеш
Й обернеться наш край в руїни із руїн .
Той смертоносний смерч накрив твої простори ,
Погибельним дощем скропив твої поля .
Опанувала край тяжке , безмежне горе ,
Конаючи в корчах , здригнулася земля.
17.   На Чорнобиль журавлі летіли ,
З вирію вертались навесні .
Як сніжниця , попелище біле
Розвивалось в рідній стороні .
Там згоріли гнізда і гніздечка,
Поржавіли хвоя і трава.
Журавлина крихітна вервечка
Напиналась , наче тятива.
Не спинились птиці на кордоні ,
Де сягає атомна яса .

І дивились батько з-під долоні,
І ридала мати в небесах.

18. Спалах над Чорнобильською атомною сліпучим сяйвом висвітлив добро і зло , Розум і дурість , щирість і фарисейство , злорадство і співчутливість , правду і брехню , безкорисливість і захланність – усі людські чесноти і ганджі , що причаїлися в душах . У цю квітневу ніч не було часу дошукатися причини вибуху ,шукати винних . Це зроблять згодом , а тоді треба було будь-що ліквідувати наслідки аварії. Наш народ уперше зустрівся із такою грізною силою . як ядерна атомна енергія, що вийшла з-під контролю.
19. Першими до палаючого четвертого реактора через кілька секунд по тривозі прибули пожежники караулу охорони станції на чолі із 23-річним начальником караулу лейтенантом Володимиром Правиком. Із усіх можливих рішень Правик вибрав найправільніше – направив свій загін на дах машинного залу , адже в цьому залі знаходилися всі турбіни , через нього йшли численні кабелі високовольтної лінії , які від вогню могли перетворитись на бікфордів шнур .Через 5 хвилин із міста Прип'ять зі своєю групою прибув теж 23-річний лейтенант Віктор Кібенюк. Але ще понад півгодини обов'язкі керівника гасіння пожежі виконував Володимир Правик. Годину 20 хвилин він перебував у зоні підвищеної радіації.
20. Віктор Кібенюк зі своїм караулом гасив вогонь зсередини станції . Розпечена маса заливала чоботи , обпалювала ноги . Важко було пересуватися , Але бійці крок за кроком відвойовували у вогню площу. Кібенюк не пам'ятав , як прибула допомога , як дістався до драбини і спустився вниз . Він утратив свідомість , його винесли у безпечне місце .Коли прийшов до тями , перше , що він запмав : « Як там ?» Почувши «загасили» полегшено зітхнув. Через два тижні після аварії красивий юнак ,поставний і відважний офіцер , помер у Московській лікарні , так і не побачивши народженого вже після трагедії первістка.
21. Лейтенанти – хлопці непохитні,
Молоде , вогненне покоління.
Ви , як пам'ятають у тривожнім світі ,
Роду незнищеного коріння .
Першим важко . Ви ж Були найперші,

Із вогню та в полум'я шугали ,
Не до подвигів і не до звершень,-
Ви ж собою людство заступали .
Та серця , мов , промені не гасли ,
Залишались іскрами на тверді,-
І палахкотіли , наче гасла :
Станемо життя супроти смерті.
Тільки жити – в нас бунтує спрага.
Та продовжить пісню родоводу...
А лишилась вірності присяга-
Батьківщині. Матері. Народу.

22. Коли молоді пожежники , які першими вийшли на лінію вогню , отримавши смертельну дозу радіації , Були ще живими , журналісти запитували в них : « У вас була можливість повернутися? Ви могли відступити?» Так, у данній обстановці вони могли тимчасово відійти до приходу підкріплення . Та про це ніхто з пожежників навіть не подумав , тому що вони – воїни , бійці з пожежою. Тому , що у них підвищенна відповідальність . Тому , що вони дали присягу на вірність народу . І вони ступили у вируюче полум'я , у смертельну радіацію не за наказом командира , а за велінням совісті.
23. Із вогню у безсмертя , смерть , поправши , ступили вони
Та з такого вогню не виходив ніхто ще в житті .
Жити можна і в затінку , - поринати в розквіття весни ,
А вмирати доводиться перед людством – на видноті.
Закарбуйте , нащадки , полум'яні , немов смолоскип , імена.
24. Шестеро із двадцяти чоловік двох караулів невдовзі померли.
25. Герой Радянського Союзу лейтенант Володимир Павлович Правик .
26. Герой Радянського Союзу лейтенант Віктор Михайлович Кібенюк.
27. Сержант Микола Васильович Ващук.
28. Старший сержант Василь Ігнатенко.
29. Старший сержант Микола Іванович Титенюк.

30. Сержант Володимир Іванович Тищура.
31. У вогні й боротьбі пожежники намагалися врятувати чергових атомників , які потрапили у смертельну небезпеку. Але найпершим , у кого зупинилося серце в Мить вибуху , був старший оператор Валерій Ходемчук. За ним незабаром помер на посту його друг Володимир Шашенюк . Його обпаленого й опроміненого винесли на руках пожежники й лікарі І він устиг ще простогнати : « Там...Валера...»Утратив свідомість . Більше вона до нього не поверталася . Тіло його вивезли із зони і поховали на першому сільському кладовищі. Валерія так і не знайшли . Четвертий блок став для нього і могилою , і пам'яттю .
32. Трагедія на атомній електростанції об'єднала людей бувшого Радянського Союзу. Переселенці влаштовували своє нове життя на нових місцях. Приїжджали ліквідувати наслідки трагедії жителі всіх республік ССРСР. Серед ліквідаторів Були і наші земляки , жителі Крижополя:їхали шофера і будівельники, працівники міліції і лікарі, працівники громадського харчування і залізничники та багато інших.
33. Біда Чорнобиля не припинила роботу на електростанції. Тут , намісці ,Були і міністри , і славетні вчені , і воєначальники. І всі певною мірою ризикували.
34.   На фронті так над картою схилялись
Щодня , щоночі в чіткості атак.
На фронті так : не сміли помиляться ,
Життя – ціна помилки. Тільки так.
35.   Все задумано мудро в природі,
Жити всьому у мирі і злагоді
Річка – хай куди хоче тече,
Пташеняті- підставляти плече
Як зрубаєте дерево- вмиль
Поспішайте хоч два посадить .
Як асфальт- то не через калину,
Джерельце хай не знає зупину.
Полюбімо природу палко,

Не топчімо ногами фіалку.
Як розоримо світ ущерть-
Вирок нам без війни буде-смерть
Зупинимо-останній шанс,
Ця планета не тільки для нас !
Люди, будьмо ж людьми!

(« Аве Марія»)

36. Велика Матір наша небесна!

Мудра Берегине Землі і Неба ! Світу видимого і невидимого! Якщо не чула наших предків , то почуй нас – квіт полинової гіркої землі !Подивися , Небесна Мамо , у наші печальні очі – чи ж винні ми , що рідну землю поневолило зло ? Біда не десь , а тут -на Україні- нищять все вогнем стронцію. Чорнобильський смерч усе розхитує , нищить, добирається до коріння , палить цвіт могутнього українського дерева!Велика Матір , порятуй нашу землю!

37. Матір Небесна!Линуть до тебе

Наші простенькі дитячі слова
Ми – твої діти, ми – твої квіти,
Ми- України надія жива .

(«Україні»)

